

NR 3 • 2008

Sverige: 68:-

Danmark: 73:-

Norge: 78:-

Flugfiske i Norden

- Hemsila – på topp igen • Teknik för tjecknymf
- Vinkla kasten i öringån • Fickfiske med streamer
- Frihet i laxfisket med enhandsspö

Tekniken för det effektiva kort-hållsfisket med nymf

TEXT OCH FOTO: JOHAN KLINGBERG

I förra numret av FiN presenterade Johan Klingberg den utrustning som är lämplig för det effektiva korthållsfiske med nymf som det tillämpas i bland annat Tjeckien – tjecknymffisket. Här fortsätter han med att beskriva själva fisketekniken och i nästa nummer av FiN presenteras lämpliga flugmönster.

FÖR ATT I grunden förstå varför den här fiskemetoden ser ut och fungerar som den gör, bör man göra en återblick för att se hur den en gång kom till.

Det finns två böcker jag i sammanhanget gärna rekommenderar den som vill lära mer. Engelsmannen Terry Lawton har skrivit *Nymph fishing – A History of the Art and Practice*. Den andra boken *Czech Nymph, and Other Related Fly Fishing Methods* har Karel Krivanec som huvudförfattare.

I *Nymph fishing* beskrivs att det som vi i dag kallar tjecknymfmetoden har sitt ursprung i Polen under 1970-talet. Metoden utvecklades för att i första hand användas vid harrfiske i snabb och djup ström. Att vara flugfiskare i Polen under dessa år innebar dock vissa begränsningar. Tillgång på strömvatten och fisk var inte problemet, däremot var det betydligt knepigare att få tag på riktig flugfiskeutrustning. Till en början använde man en tjock spinnfiskelina, cirka 0,50 mm, som fluglina, i kom-

bination med ett koppel väl förtyngda nymfer. Det var också vanligt att man använde massiva kastspön av glasfiber i stället för flugspö. Med en sådan utrustning är det näst intill omöjligt att kasta ut flugorna genom ett traditionellt flugkast. Istället knöt man då ofta fast linan i toppöglan och *svingade* ut flugorna, ungefär på samma sätt som långspömetare gör.

Antagligen var det inte enbart kastet som kopierades, även metarens teknik att presentera ett fridriftande bete anamades.

Karel Krivanec beskriver i sin bok *Czech Nymph* att metoden uppmärksammades av tjeckiska fiskare först i samband med en tävling i polska Dunajec 1984.

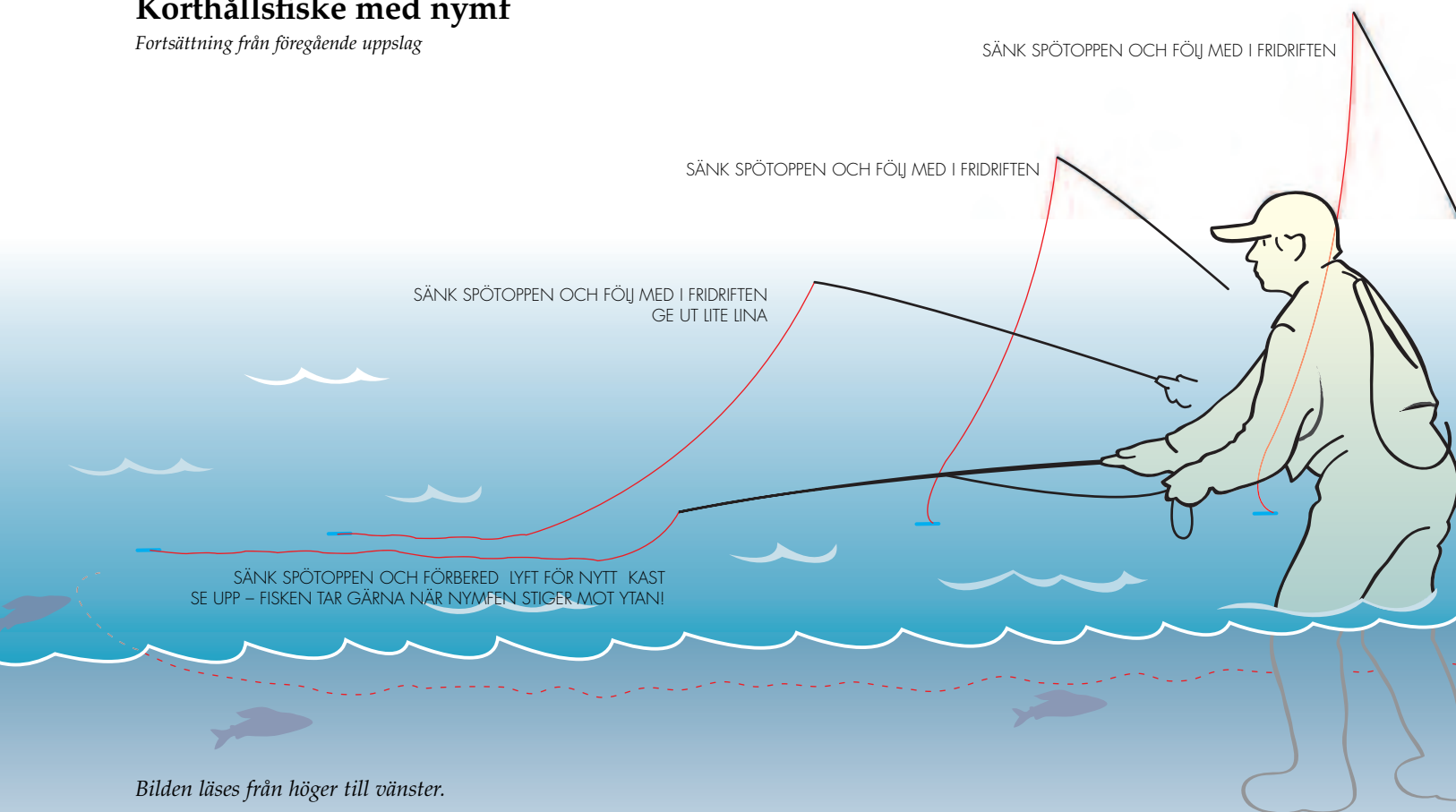
Jag vågar påstå att tjeckerna mer eller mindre adopterade polackernas teknik och därefter utvecklade den till vad den är i dag. Det går inte att beskriva tjecknymffiskets historia utan att samtidigt beakta tävlingsflugfiskets stora betydelse. Under 80-talet tävlades det ganska flitigt i Europa. Den stora konkurrensen mellan de tävlande gjorde att nymffisketekniken ständigt finslipades. 1985 vann Po-

Fortsättning nästa uppslag

Korthållsfiske med nymf

Fortsättning från föregående uppslag

Bilden läses från höger till vänster.

len på hemmaplan VM i flugfiske, före tvåan Tjeckoslovakien. Vid den här tidpunkten var de östeuropeiska flugfiskarna tämligen okända i väst. Följande år, efter triumfen i Polen, hade flugfiskare från Polen och Tjeckoslovakien stora framgångar inom tävlingsflugfisket över hela Europa.

Benämningen tjecknymffiske myntades först långt efter det att tekniken gjorts känd, bland annat som en följd av tjeckernas framgångar i samband med flugfisketävlingar. Till en början specificerades tekniken enbart som ett korthålls djupnymffiske.

Jag har ofta hört det diskuteras kring vari skillnaden ligger mellan den polska nymfmetoden och den tjeckiska. Men så vitt jag förstått, efter att ha fiskat tillsammans med både polska och tjeckiska tävlingsfiskare, finns ingen nämnvärd skillnad. Tekniken verkar under en tid ha benämnts både som The Polish- och The Czech nymphfishing style.

Det typiska för tekniken

DET TYPISKA med tjecknymfmetoden är de korta upprepade kasten över samma begränsade område. Flugornas kompakta konstruktion för att sjunka snabbt är också karaktäristiskt.

Tjecknymfmetoden utförs i ett blindfiske av vattnet, oftast i snabbt och/eller djupt vatten. Jag har själv försökt mig på metoden i bland annat den sydengelska kalkströmmen Itchen. Här fungerade metoden inte särskilt bra vid jämförelse med andra mer traditionella nymffiskemetoder. Strömmen var för svag och grund, vilket bidrog till att flugorna sjönk ner och la sig på botten alldeles för snabbt. De korta kasten gör att man desutom kommer för nära och lätt skrämmer fisken i det klara vattnet.

Vid fiske i snabb ström, däremot, där det med andra nymffisketekniker är svårt att snabbt få ner flugorna till botten, är tjecknymfmetoden synnerligen effektiv.

Vad metoden går ut på

METODEN GÅR ut på att imitera de nymfer eller larver som driver med strömmen, strax ovanför botten. Eftersom fisken oftast står strax ovanför botten så utgör också dessa fridriftande bytesdjuren en väsentlig del av fiskens föda. Tekniken går alltså ut på att fiska flugorna precis ovanför botten och imitera de insekter som kommer drivande.

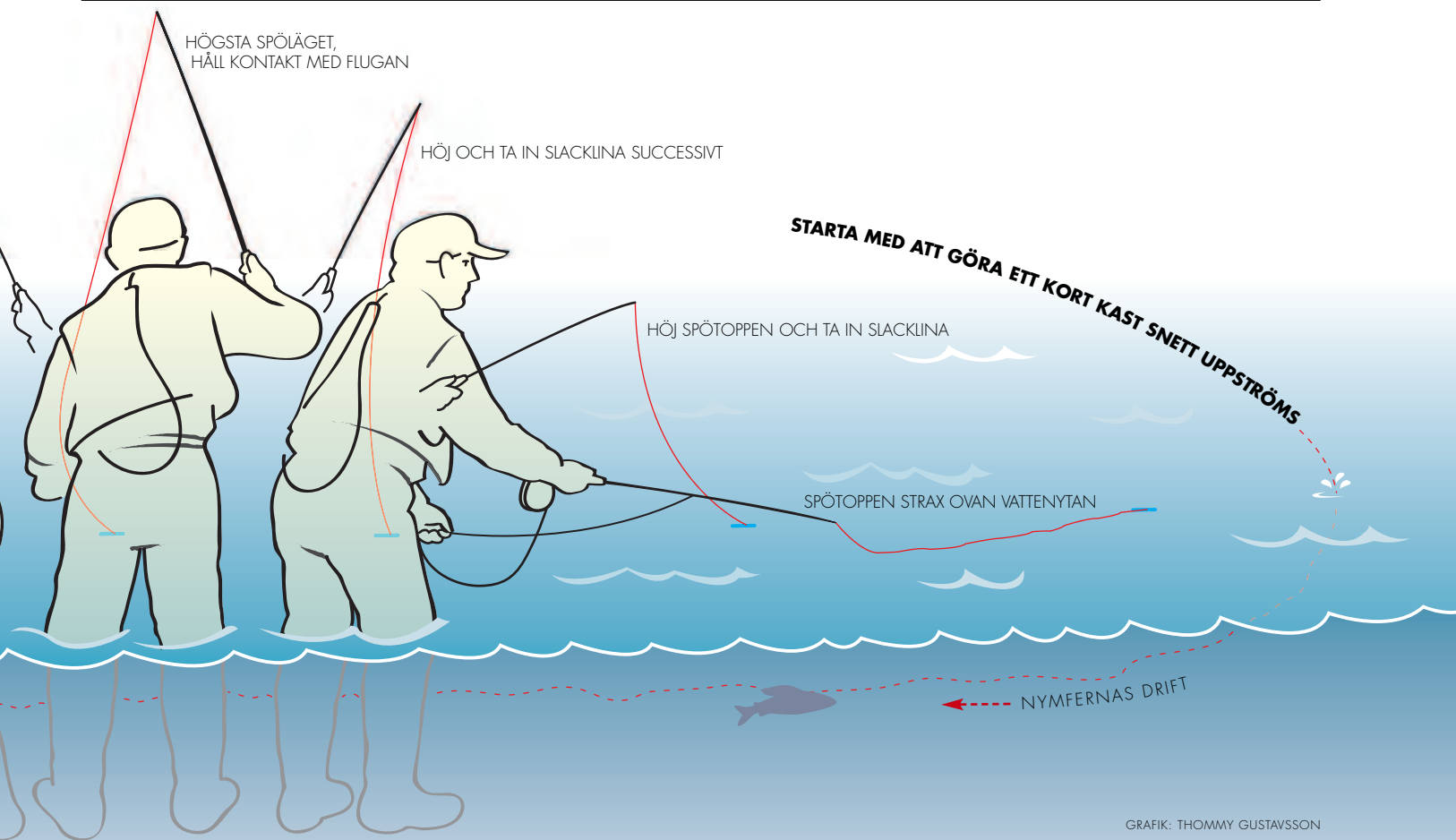
Presentationen görs genom flera, upprepade korta drifter över samma områ-

de. De korta kasten och drifterna gör att man enkelt kan kontrollera att styra flugorna över samma ståndplats och med stor precision. Men för att täcka av ett strömvatten även längre ut krävs en hel del vadning. I de snabbare partierna fungerar tekniken lika bra vid fiske efter såväl öring som harr. Här är vattnet tillräckligt turbulent och ytan orolig för att fisken inte skall störas av den närgångne fiskaren. I långsammare partier som exempelvis selen i Glomma eller Klarälven upplever många att öringen störs av vadningen. Det gäller dock inte harren i lika hög grad.

Insekterna

DET ÄR I FÖRSTA hand de insekter som vistas på eller drifrar i närheten av botten man väljer att imitera med sina flugor. Vanliga mönster är därför imitationer av frilevande nattsländelarver som arter ur familjerna *Hydropsychidae* eller *Rhyacophilidae*. Imitationer av husbyggande nattsländelarver fungerar också bra.

Dag- och bäcksländenympfer är vanliga i många av våra strömmar och min erfarenhet är att fisket med imitationer av dessas nymfer fungerar bäst i samband med kläckningar, när det gäller den här tekniken.

GRAFIK: THOMMY GUSTAVSSON

Fisketekniken

DE KORTA drifterna kräver att flugorna snabbt sjunker ner till botten. Är strömmen turbulent och snabb så krävs verkligt kompakta och tunga flugor. En yvig och lättare fluga påverkas ju och bärs upp i högre grad av strömmen än vad en kompakt och tung fluga gör. Detsamma gäller för tafsspetsen – en tunnare spets har mindre yta för strömmen att lyfta och bryter därför enklare igenom strömmen än vad en tafsspets med tjockare dimension gör. De flesta som utövar metoden här i Norden använder oftast tafsspetsar i dimensioner 0,16–0,18 mm.

Så här går det till: Flugan eller flugorna kastas rakt eller snett uppströms ungefär tre meter. Sedan flugorna lagts ut stannar man med spötoppen ungefär en decimeter ovanför vattenytan. I takt med att flugorna driver med strömmen följer man med och sträcker linan genom att successivt höja spötoppen.

Det är viktigt att hela tiden ha direktkontakt med flugorna och det får inte uppstå några lösa slacka linslingor på vattenytan. I så fall är det lätt hänt att man missar eventuella napp.

Då flugorna drivit med strömmen en bit och befinner sig rakt i jämnhöjd med fiskaren, ska spötoppen befinna sig i sitt

högsta läge under driften. Då är nästan all fluglina upplyft ovanför vattenytan och bara någon decimeter av fluglinespetsen ska ligga kvar på vattenytan.

Därefter, när avfiskningen passerat och fortsätter snett nedströms fiskaren, sänker man successivt spötoppen och ger i stället ut lina, så att flugorna kan driva med strömmen ytterligare en bit.

Då linan sträcks och flugorna börjar stiga upp mot vattenytan är kastet avslutat. Men var uppmärksam på slutfasen, när nymferna stiger mot ytan! Precis vid slutet av driften är det vanligt att fisken hugger. Just detta läge av driften kan kallas för »blinda fläcken« – här är det nämligen mycket svårt att upptäcka att fisken tagit flugan. Därför avslutar man alltid driften genom att göra ett mothugg genom en kort och rapp spörörelse i sidled in mot den egna strandkanten. Mothugget fortsätter sedan i en långsam svepande rörelse över till ett bakkast. Om man så föredrar kan man göra en kort paus här, och vänta ut flugorna tills de hänger efter sträckt lina nedströms spötoppen.

Därefter kastas flugorna uppströms igen medelst en relativt stor och bågformad rörelse. Många av dem som provar på tjecknymffiske för första gången för-

söker att kasta ut flugorna med ett vanligt traditionellt flugkast. Men de tunga flugorna gör att ett sådant kast blir okontrollerbart, med stor risk för att de tunga flugorna kommer att trassla sig runt fluglinan. När man väl lärt sig tekniken så gör man kastet i en jämn, obruten rörelse, utan att vänta tills linan ligger helt sträckt nedströms. I stället övergår det ena kastet i ett nytt genom ett mjukt svepande lyft i en stor cirkelrörelse snett uppströms, så att flugorna lobbas ut i kaströrelsens riktning. Kastet är typiskt för just tjecknymffisket och kallas bland annat för svepkast.

Att upptäcka nappet

UNDER HELA utfiskningen skall flugorna fiskas helt fridriftande. Det gör det i praktiken omöjligt att känna i linan när fisken tar. I stället upptäcker man nappet genom att linan/tafsen plötsligt sjunker, stannar upp eller dras åt sidan. Under hela driften iakttar man tafsen fram till punkten där denna bryter igenom vattenytan. Det är relativt enkelt att se de tydligaste nappen då tafsen sjunker eller stannar.

Vill man gå ett steg längre för att även registrera de försiktiga nappen så

Fortsättning nästa sida

Korthållsfiske med nymf

Fortsättning från föregående uppslag

krävs en hel del övning för att skaffa sig rutin. Tycker man det är svårt att se tafsen på vattenytan så kan en nappindikator vara till stor hjälp (se FiN nr 2/08).

Mothugget

EN GOD REGEL är att göra mothugg så fort man tycker att tafsen eller indikatorn rör sig på något avvikande sätt. Men det är viktigt att utföra mothugget rätt, så man inte lyfter spöet för snabbt och med en alltför stor rörelse.

Gör man det så finns risk en att man missar fisken och dessutom rycker upp flugorna till ett okontrollerat och slängigt bakkast.

Därför görs i stället mothugg med en snärtig, mycket kort handledsrörelse i sidled. I fasen när flugorna rör sig från uppströms ned mot fiskaren så gör man mothugget riktat nedströms. I skedet då flugorna driver nedströms från fiskaren så förs spötuppen istället uppströms. Ett lagom ansatt mothugg skall precis ge flugan fäste i fiskmunnen, men inte lyfta flugorna ur vattnet om man missar mothugget. Avsikten är att om man missar hugget så låter man alltså flugorna fiska vidare nedströms tills kastet är utfiskat.

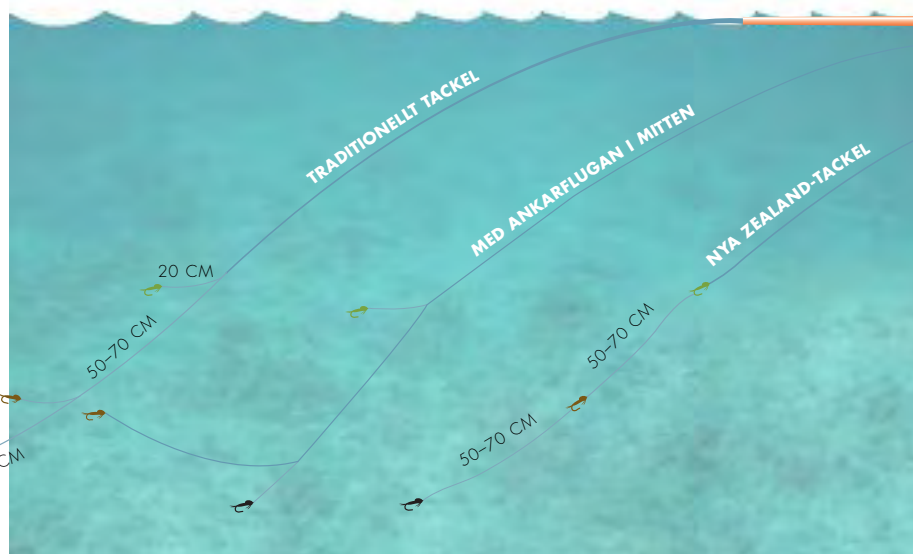
Detta är alltså vad som kallas för tjecknymffiske eller korthålls nymffiske. Genom åren har det utvecklats varianter av grundmetoden, där flugorna visserligen presenteras på ett liknande sätt, men där själva tekniken att fiska dem varierar något. Ofta handlar det om anpassningar som utvecklats för en lokal älv.

Teknik där man känner hugget

UNDER SENARE år har en variant av tjecknymfmetoden utvecklats, ett fiske-sätt som praktiseras i bland annat Norge, Sverige och Finland. Tekniken går ut på att man drar flugorna nedströms i en något högre hastighet än den takt strömmen har. Tekniken kräver att linan mellan spötuppen och flugorna hålls spänd. I takt med att flugorna driver med strömmen så *drar* eller *för* man flugorna nedströms. Hugget kan man se antingen genom att tafsen rör sig där den bryter igenom vattenytan eller så känner man hugget som en lätt stöt i spötuppen.

Den här tekniken går bra att utföra tills att flugorna driftat förbi fiskaren ett par meter nedströms, därefter kan det vara svårt att kunna påverka dem vidare i den nedströms utfiskningen.

Med lite träning täcker man av lika

mycket vatten med den här tekniken som med den tidigare beskrivna. Jag använder den här tekniken då jag fiskar i riktigt snabb ström, där det kan vara svårt att hålla ögonen tafsen på grund av den oroliga ytströmmen.

Traditionellt tackel

IBLAND ÄR fisken inaktiv och står kvar på samma ställe utan att röra sig. Den jagar inte aktivt utan tar bara det som kommer driftande precis framför den. Andra gånger är den aktiv och gör längre utfall både i höjd- och sidled. Efter att man har praktiserat det här fiskesättet ett tag så upptäcker man att fiskens beteende och huggperioder varierar under dagens och dygnets lopp.

Under förmiddagen kanske fisket är trögt och fisken tar bara flugan närmast botten. Någon timme senare börjar så plötsligt fisken ta tacklets översta fluga. För att försöka täcka in så många möjliga nivåer som möjligt så använder man därför oftast flera flugor på tafsen.

Det traditionella tacklet består av en 9-fots tafs med en eller två upphängartampar. Enklast används en ca två meter lång, taperad buttdel. I spetsen på den knyter man fast en ca 1,5 meter 0,16 mm tafsspets. Precis nedanför skarvknoten knyter man in den första upphängaren och den andra ungefär en halv meter längre ner. Lagom längd på upphängartamparna är ungefär 20 centimeter. Har man gjort tacklet rätt så skall avståndet mellan flugorna vara cirka en halv meter.

Beroende på vilken skola man tror på så placeras flugorna på tacklet lite olika. Tjeckerna brukar placera den tyngsta, den vi kallar för ankarflugan, som nummer två. Det gör att tacklets mittfluga kommer att fiska djupast. Den lättare

ändflugan fiskar av området strax ovanför och en bit nedströms ankarflugan. På så vis har man ett tackel som täcker av ett ganska stort område. Jag använder det här tacklet då jag fiskar i breda, jämna strömmar som de i Västerdalälven, Glomma eller Trysilälven.

I södra Sverige, där tekniken ofta används i lite snabbare partier med väl markerade ståndplatser, väljer många att ha tacklets tyngsta fluga längst ner. Det gör att den övre flugan fiskar närmast ytan, den andra flugan mellandjupt medan ankarflugan fiskar närmast botten. Detta tackel ger fördelar då man behöver kunna styra flugorna med större precision över en begränsad yta.

Snabbtackel

ETT ANNAT i dag allt vanligare sätt att länka samman flugorna är genom ett så kallat Nya Zealand-tackel.

Första flugan knyts fast i spetsen på den taperade grundtafsen. I krokböjen på den första flugan knyter man fast en dryg halvmeterlång 0,16 mm tafsspets och i änden på den fluga nummer två. I krokböjen på den andra flugan knyter man fast ytterligare en halv meter tafsspets, där man applicerar tacklets tredje fluga. På så vis kommer tre flugor att ingå i tacklet, sammanlänkade med en halvmeters mellanrum. Fördelen med det här tacklet är att det är enkelt att göra och dessutom inte trasslar sig lika lätt som ett traditionellt tackel gör. Nackdelen kan möjligen ligga i att man inte sprider flugorna särskilt mycket i sidled under driften.

I NÄSTA NUMMER av FiN tittar vi på hur man binder de stiltypiska nymferna som används vid tjecknymftekniken.